O dereito Ã¡ alimentaciÃ³n: escasez de xustiza, chaves do 2023 e proxecciÃ³n para 2024

Description

Quen ousarÃa negar ou discutir o dereito Ã¡ alimentaciÃ³n[1]? Semella unha nociÃ³n intrÃnseca ao dereito Ã¡ vida, mais segue sen cumprirse. Segundo os datos oficiais do Ãºltimo informe anual da ONU de 2023 sobre o Estado de Inseguridade Alimentaria (coÃ±ecido como SOFI), ata 783 millÃ³ns de persoas, preto de unha de cada dez, pasaron fame en 2022 en todo o mundo.

Ã‰ dicir: que se alimentaron dun xeito insuficiente para poder levar unha vida normal, activa e saudable; que, durante perÃodos prolongados, non souberon cal, nin cando, serÃa a sÃºa prÃ³xima comida.

MÃ¡is grave aÃnda Ã© a tendencia negativa desde o 2020, que quebrou dÃºas dÃ©cadas de progreso notable. Malia algunha leve mellora rexional en Asia e SudamÃ©rica no Ãºltimo ano, a prevalencia da subnutriciÃ³n subiu do 7,9% ao 9,2% desde 2019, sumando 122 millÃ³ns de persoas. As zonas rurais (33%) seguen sufrindo a inseguridade alimentaria[2] en maior medida que as cidades (26%). O paradoxo mÃ¡is perverso Ã© que os medios de vida da maiorÃa (70%) dos que pasan fame dependen directamente do sector agrÃcola.

O dereito Ã¡ alimentaciÃ³n fracasa tamÃ©n porque catro de cada dez persoas, mÃ¡is de 3.000 millÃ³ns de persoas en todo o mundo, non poden permitirse unha dieta saudable, coas consecuencias fÃsicas e mentais que supÃ³n, de xeito especial na crianza.

O SOFI destaca as mesmas causas de anos precedentes: o aumento de conflitos e guerras, as crises econÃ³micas (entre elas, as consecuencias da pandemia de COVID-19), a intensificaciÃ³n dos efectos da crise climÃ¡tica sobre a variabilidade climÃ¡tica e eventos extremos; todas elas combinadas coa desigualdade e a consecuente inaccesibilidade aos alimentos saudables. Os factores agrÃ¡vanse uns aos outros.

AÃnda que poida semellar contrario ao sentido comÃºn, a produciÃ³n agrÃcola, a escaseza material, non Ã© a clave do fracaso do dereito Ã¡ alimentaciÃ³n. A escaseza de xustiza na distribuciÃ³n e ao acceso Ã© a razÃ³n principal que impide cumprir co dereito Ã¡ alimentaciÃ³n… porque hai comida para todos. EstÃmase que hai alimentos para uns 10.000 millÃ³ns, a repartir entre mÃ¡is de 8.000 millÃ³ns de seres humanos. De feito, entre 1960 e 2016, a produciÃ³n calÃ³rica mundial incrementou en 217% mentres que a poboaciÃ³n medrou nun 142%. Non obstante, cumprir co dereito Ã¡ alimentaciÃ³n vai mÃ¡is alÃ³ dun satisfacer un saldo calÃ³rico; por iso mesmo, sen vontade polÃtica nunca se realizarÃ¡.

Non entramos neste artigo na perda de alimentos desde a colleita ata o consumo (14% do total), asÃ como o desperdicio por parte do consumidor (17%), nin tampouco en cÃ³mo as dietas inflÃºen no reparto.

2023: Consenso no novo foco

En 2023, a comunidade internacional, liderada pola ONU, profundou no enfoque de sistemas alimentarios, que supera o tradicional Ã©nfase sobre o incremento da produciÃ³n agrÃcola e a produtividade. O foco vense ampliando aos sistemas agroalimentarios que abranguen toda a cadea alimentaria. Desde quÃ© se produce e cÃ³mo se produce, ata o consumo de alimentos, pasando polo seu procesamento, almacenamento ou transporte. TamÃ©n inclÃºen calquera aspecto ambiental. TrÃ¡tase dunha visiÃ³n de conxunto que pretende acompasar esforzos coa acciÃ³n climÃ¡tica. Os sistemas alimentarios son responsables dun terzo das emisiÃ³ns de gases de efecto invernadoiro (GEI), dun 80% da perda de biodiversidade, e dun 70% do consumo de auga; e polo tanto son elemento fundamental na soluciÃ³n.

Tras o segundo cumio de Sistemas Alimentarios celebrado en xullo (UNFSS+2), a FAO publicou en decembro un informe sobre o verdadeiro custo dos alimentos para transformar os sistemas alimentarios, para que sexan resilientes, inclusivos e equitativos. O informe salienta a necesidade de pÃ³r prezo a cada un dos factores, especialmente os medio ambientais; e estima que os custos ocultos dos sistemas agroalimentarios atinxen os 10 billÃ³ns de dÃ³lares, equivalentes a case un terzo do valor engadido da produciÃ³n agrÃcola. Os custos, por exemplo, refÃrense aos problemas de saÃºde relacionados coas dietas non saudables que, ademais, rebaixan a produtividade laboral, sobre todo en paÃses de renda media e alta. Os custos medio ambientais representan un 20%. Eses custos ocultos supoÃ±en unha carga maior nos paÃ-ses pobres (27% do seu PIB).

A outra cara da moeda son as oportunidades. Segundo o recente informe Global Policy Report: The Economics of the Food System Transformation, transformar os sistemas alimentarios traerÃa un beneficio econÃ³mico de 5 billÃ³ns de dÃ³lares ademais de se convertiren nun sumidoiro neto de carbono. Como vÃ©n insistindo o FIDA, o custo da inacciÃ³n e moito maior cÃ³ de poÃ±erse mans Ã¡ obra: financiar a transformaciÃ³n custa o equivalente ao 0,5% do PIB mundial. Mais os sistemas alimentarios seguen quedando atrÃ¡s en financiamento. Os fondos do clima medraron no seu conxunto entre 3 e 4 veces mÃ¡is cÃ³s fondos especÃficos para os sistemas agroalimentarios. Unha vez mÃ¡s, Ã© unha cuestiÃ³n de vontade polÃtica.

Por outra banda, este enfoque holÃstico para realizar o dereito Ã¡ alimentaciÃ³n, que goza dun forte consenso internacional, enfrÃ³ntase contra un tsunami de intereses nacionais e privados, nun contexto de descenso xeralizado do financiamento pÃºblico. Como se vÃ©n sinalando nas Ãºltimas ediciÃ³ns do SOFI, sÃ³ poderemos rematar coa fame, inseguridade alimentaria e malnutriciÃ³n se fortalecemos a resiliencia aos principais factores e causas citadas anteriormente, namentres abordamos as desigualdades para lograr que as dietas saudables sexan accesibles para todos. EngadirÃa: co compromiso, colaboraciÃ³n e participaciÃ³n activa do sector privado â€"outro factor con grande marxe de melloraâ€" e coa redirecciÃ³n do apoio pÃºblico cara o incremento de dispoÃ±ibilidade de alimentos nutritivos.

2024: Incerteza e volatilidade

O Foro Global de AlimentaciÃ³n e Agricultura celebrado en xaneiro en BerlÃn devolveu o dereito Ã¡ alimentaciÃ³n, como formulaciÃ³n expresa, Ã¡ primeira plana no comunicado final da 16Âª Conferencia de Ministros de Agricultura, ligado Ã¡ transformaciÃ³n dos sistemas alimentarios e reforzou o consenso de 2023.

E ata aquÃ, a anÃ¡lise; agora, a realidade. De onde sae o financiamento? Ou quen lidera a transformaciÃ³n… nun taboleiro xeopolÃtico axitado que semella dirimir un delicado cambio de orde mundial (que trata de evitar unha gran guerra)? Ao igual que na Guerra FrÃa, os peÃ³ns das grandes potencias mÃ³vense lonxe dos seus territorios, principalmente en Ã•frica e Oriente PrÃ³ximo e Oriente Medio. Todo iso acontece mentres os cientÃficos non deixa de soar as sirenas ante unha situaciÃ³n, a crise climÃ¡tica, que pon en xaque o estilo de vida humano (ou occidental) baseado no consumo e no crecemento ilimitado (nun mundo de recursos finitos). A maior parte dos prognÃ³sticos da ciencia seguen a cumprirse e mesmo a quedÃ¡rense curtos, mais o ser humano, ou o capitalismo, semella non ter a visiÃ³n de futuro necesaria para chegar a acordos globais, e abordar en conxunto os retos que transcenden os intereses particulares ou nacionais.

Neste contexto xeopolÃtico volÃ¡til e tenso, priorizar o dereito Ã¡ alimentaciÃ³n sobre a crecente necesidade de axuda humanitaria (Gaza, paÃses do Sahel, Somalia, SudÃ¡n, SudÃ¡n do Sur, Yemen… sÃ³ por citar as crises mÃ¡is agudas) semella unha utopÃa, mesmo sabendo que os beneficios compensan amplamente o custo de abordalo. Quizais talvez esa dicotomÃa sexa o maior erro. A axuda humanitaria non deberÃa lastrar os investimentos de longo prazo. Infelizmente, a

realidade cotiÃ¡ Ã© que os fondos saen da mesma hucha. Non falemos xa de xustiza.

Podes descarregar o IGADI Annual Report 2023-2024 â€œEleccIÃ³ns e Guerras perfilando a multipolaridadeâ€• nesta ligazÃ³n

---

1 â€œO dereito Ã¡ alimentaciÃ³n Ã© un dereito inclusivo. Non Ã© simplemente o dereito a unha raciÃ³n mÃnima de calorÃas, proteÃnas e outros nutrientes especÃficos. Ã‰ o dereito a todos os elementos nutritivos que unha persoa que precisa para vivir unha vida activa e saudable, e aos medios que permitan o acceso aos mesmosâ€•.

2 A
des
inse
clas
fam

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Development cooperation

ETIQUETAS

CooperaciÃ³n Internacional ao Desenvolvemento NaciÃ³ns Unidas Fame Dereitos Humanos

INVESTIGACION

International Cooperation and Agenda 2030

Date Created
May 30, 2024
Meta Fields

Autoria :	17203
Antetitulo :	ARTIGO PUBLICADO ORIXINALMENTE NO IGADI ANNUAL REPORT 2023-2024 "ELECCIÃ“NS E GUERRAS PERFILANDO A MULTIPOLARIDADE"